

A globális minimumadó első tapasztalatai és az adóügyi illetőség meghatározásának nehézségei: az IFA 2025. évi 77. kongresszusának fő tanulságai Lisszabonban

dr. Erdős Gabriella¹ – Fábics István²

DOI: https://doi.org/10.35551/PFQ_2025_4_7

Az International Fiscal Association (IFA) 1938-ban alakult Hollandiában azzal a céllal, hogy elősegítse a nemzetközi és összehasonlító adójog, valamint a közpénzügyek fejlődését. A szervezet egyedülálló abban, hogy tagjai között egyenlő arányban találhatók meg a köz- és a magánszféra szakértői, így adóhatósági vezetők, minisztériumi döntéshozók, tudósok, ügyvédek, tanácsadók és vállalati adóigazgatók. Székhelye Rotterdamban van, jelenleg több mint hetven nemzeti tagozatot és mintegy tizenégyezer tagot fog össze. Az IFA évente megrendezett világgongresszusa a nemzetközi adózás legfontosabb fóruma, ahol az elméleti kutatás és a gyakorlati tapasztalat közvetlenül találkozik. A 2025-ös, Lisszabonban tartott 77. kongresszus különös jelentőségét az adta, hogy 2024 az Európai Unióban a globális minimumadó (Pillar II) első éve. A központi témák között szerepelt a vállalati illetőség újra definiálása a digitális korszakban, valamint a kettős adóztatási egyezmények visszaélésszerű használata elleni fellépés. A konferencián az OECD, az Európai Bizottság, az IMF, a Világbank-csoport, az IOTA, a CIAT és az ICC képviselői is jelen voltak, és az előadások, illetve szemináriumok átfogó képet adtak a nemzetközi adózás gyorsan változó rendszeréről, a jobbiztonság és a versenyképesség közötti egyensúlyról, valamint a modern, átlátható és koherens adópolitika kialakításának irányairól.

---

1 dr. Erdős Gabriella, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdasági Jog Tanszék, tanszékvezető egyetemi docens

2 Fábics István, Budapesti Corvinus Egyetem, Számvitel Tanszék, egyetemi tanársegéd

Az IFA 2025 kongresszusának átfogó képe

A 2025. évi, Lisszabonban megrendezett 77. éves kongresszus a szervezet történetének egyik legnagyobb és legaktuálisabb eseménye volt. A kongresszuson 2267 résztvevő vett részt, 71 IFA-tagozat képviselőjében, és a rendezvény tematikája a globális adórendszer aktuális átalakulásának teljes spektrumát lefedte. A konferenciát az IFA központi irodája a portugál tagozattal közösen szervezte, az esemény fő helyszíne a Centro de Congressos de Lisboa volt. A kongresszus külön jelentőséget mutatja, hogy a szaklapok mellett a Forbes is részletesen tudósított róla. A kongresszus részletesen foglalkozott az adóegyezmények aktuális kérdéseivel a tényleges irányítás helyének a multinacionális vállalatok illetőségével való kapcsolatára és az adóegyezmények nem rendeltetésszerű használata elleni küzdelemre fókuszálva. A globális minimumadó kérdéskörének aktualitását, az első tapasztalatokon túl az OECD kísérletei az amerikai adórendszer globális minimumadóval egyenértékű, párhuzamos kezelésére adták, de friss információkat adott a transzferár képzésről, a választottbíráskodásról és a vitarendezésről, néhány közelgő uniós adójogszabályról, valamint arról, hogy a kormányok hogyan használják az ESG-standardokat az adózással vállalt társadalmi hozzájárulás kimutatására. A kongresszuson jelen voltak a nemzetközi gazdasági élet és az adózás legfontosabb intézményeinek képviselői: az OECD, az Európai Bizottság, az IMF, a Világbank-csoport, az IOTA, a CIAT és az ICC, továbbá számos regionális és országos adóhatóság, akadémiai intézmény és multinacionális vállalat szakemberei.

A program szerkezete és tematikus íve

Az IFA-kongresszus hagyományosan két nagy plenáris Main Topic-ból és több szemináriumból épül fel. A Main Topicok az éves Cahiers de Droit Fiscal International két fő témáját dolgozzák fel, ezekhez a tagozatok külön nemzeti jelentéseket készítenek, majd a kongresszuson a General Report és a Branch Reports alapján történik az öszszevetés és vita. A Szemináriumok (Seminars) ezzel szemben az aktuális szakpolitikai, technikai és gyakorlati kérdésekre koncentrálnak.

A lisszaboni program tematikája világosan felépített ívet követett:

- ▶ Main Topic 1 – Corporate Tax Residence
- ▶ Main Topic 2 – Improper Use of Tax Treaties and Source Taxation
- ▶ Seminar A-G és YIN + TLP Lunch Dialogue: a Pillar II, vagyonadó, közvetítői felelősség, ESG, adóbiztonság, transzferár, EU-harmonizáció és globális mobilitás témaköreiben.

1. főtéma: a vállalati illetőség (Corporate Tax Residence)

A Main Topic 1 központi kérdése a vállalati illetőség meghatározása volt – az a jogi és gazdasági kapcsolódási pont, amely eldönti, mely országban tekinthető egy vállalat adórezidensnek. A témát Pasquale Pistone professzor (IBFD) vezette, és a panelben több neves nemzetközi szakértő, akadémikus és gyakorlati szakember vett részt.

Az előadások és viták három kulcskérdés köré szerveződtek:

- ▶ Mi képezi az illetőség jogi alapját?

Az illetőség az adott vállalkozásnak az államhoz való kapcsolatát jelöli. Amelyik államban a vállalkozás illetőséggel bír, annak az államnak az adóztatási joga korlátlan, kiterjed a vállalkozás világ méretű jövedelmére. A világ jogrendszereiben a honosság meghatározására két fő elv érvényesül: a bejegyzés helye (place of incorporation) és a tényleges üzletvezetés helye (place of effective management – POEM). Az adóegyezmények 2017 előtt egyértelműen a POEM alapján rendelték az illetőséget meghatározni, míg a 2017-es módosítás az adóhatóságok közötti megegyezést helyezi előtérbe. A vita egyik központi eleme az volt, hogy a globalizált és digitalizált világban a POEM egyre nehezebben meghatározható, ugyanakkor a kölcsönös egyeztetés időigényes és sokszor nem vezet eredményre.

A POEM meghatározása azért nehézkes, mivel a vállalatok igazgatótanácsai és döntéshozói gyakran távmunkában működnek, online platformokon keresztül tartanak üléseket. A stratégiai döntések fizikailag több országban születnek meg, így az illetőség tényleges „helye” elmosódik. Ráadásul sokszor elkülönül a stratégiai döntéshozás helye az operatív döntésektől.

- ▶ Hogyan kezelhetők a kettős vagy többszörös illetőségi helyzetek?

A MAP (Mutual Agreement Procedure) szerepe megnőtt az utóbbi években, mivel az OECD Model Convention 4. cikke már nem automatikusan rendeli el a döntést a POEM alapján, hanem az illetőség kérdését az adóhatóságok közötti egyezségi eljárásra bízta. Több ország, köztük az Egyesült Királyság, Ausztrália és Kanada, konkrét példákat hozott arra, hogyan rendeznek ilyen ügyeket: az egyik tipikus probléma, amikor egy multinacionális vállalat vezető testülete több országban is működik, és a döntések online formában születnek meg. A MAP alapja is átlátásban a POEM meghatározása a konkrét tények és körülmények alapján, bár vannak adórendszerek (pl. USA), ahol kizárólag a bejegyzés helyét veszik figyelembe.

- ▶ Hogyan változtatja meg mindezt a digitális korszak?

Az előadások rámutattak, hogy a modern vállalatvezetés decentralizált, és a „vezetés tényleges helye” fogalom nem feltétlenül földrajzi, hanem funkcionális kategória. Ráadásul a távmunka szerepe egyre erősödik. A bemutatott esettanulmányban az igazgatótanács online ülései mellett a felső és középvezetők, illetve az irányításuk alatt végzett munka helye játszott döntő szerepet a vállalkozás illetőségének meghatározásában. Az OECD szakértői jelezték, hogy 2026-ra várhatóan új ajánlás születik az illetőségi szabályozás korszerűsítéséről, különös tekintettel az online döntéshozatalra és a virtuális vállalati jelenlétre.

A panel javaslatot tett az OECD Modell Egyezmény módosítására, a POEM tie-breaker szabállyá történő átalakítására, hasonlóan a magánszemélyek illetőségének meghatározásához.

A panel gyakorlati javaslatokat is megfogalmazott a vállalatok számára:

- belső governance-szabályzatok és döntéshozatali folyamatok lokalizálása és dokumentálása,
- a testületi ülések helyszínének és résztvevőinek következetes nyilvántartása,
- a rezidenciakockázati térképek készítése és a jogi bizonyítékok rendszeres felülvizsgálata.

A vita egyik fontos következtetése az volt, hogy a jövő adórendszerében a vállalati illetőség nem pusztán jogi státusz, hanem kockázatmenedzsment-kérdés is lesz.

2. főtéma: a kettős adóztatási egyezmények visszaélésszerű használata (Improper Use of Tax Treaties and Source Taxation)

A második fő téma, amelyet Luís Eduardo Schoueri professzor (Brazília) vezetett, a kettős adóztatási egyezmények visszaélésszerű alkalmazásának és a forrásadóztatás megerősítésének kérdéskörét vizsgálta. A vita középpontjában az OECD/G20 BEPS-akcióterv 6. pontja állt, amely 2015-ben vezette be a PPT (Principal Purpose Test) vizsgálatát nagyban támaszkodva az USA LOB (Limitation on Benefits) tesztre. A szakértők az elmúlt évtized tapasztalatait értékelték: vajon ezek a mechanizmusok valóban megakadályozzák-e a visszaéléseket, és milyen hatásuk van a beruházási környezetre.

A plenáris ülésen több híres bírósági eset is bemutatásra került:

- ▶ Methanex (UK) – a PPT alkalmazása egy holdingstruktúrában, ahol a cél a kettős adóztatás elkerülése mellett adóelőny megszerzése volt.
- ▶ Alta Energy (Canada) – a kanadai Legfelsőbb Bíróság döntése, amely új mércét állított a treaty shopping és a valódi gazdasági tartalom megítélésében.
- ▶ Danish Beneficial Ownership Cases – az Európai Bíróság ítéletei, amelyek a haszonhúzó (beneficial owner) fogalmát új szintre emelték az EU-jogban.

A panel külön fejezetet szentelt a principle of origin elvének, amely szerint a jövedelem forrásának országa igazságosabb és erősebb adóztatási jogot érdemel, különösen a fejlődő országok bevételi stabilitásának védelmében. A viták tanulsága szerint az adókikerülés elleni szabályok önmagukban nem elegendők: a transzparens és automatikus információcsere, az adóhatósági kapacitás építés és a nemzetközi együttműködés legalább ilyen fontos az adóelkerülés visszaszorításában.

A szemináriumok részletes bemutatása

A kongresszus délutáni szekciói a fő témák egyes részeit bontották ki gyakorlati nézőpontból.

- ▶ Szeminárium „A” – A Pillar 2 (Globális Minimumadó) bevezetése és a társasági adó szabályok átrendezése

A szeminárium az év legfontosabb adózási fejleményét, a globális minimumadó (Pillar II) bevezetését vizsgálta. A szakértők megállapították, hogy a GloBE-szabályok már több mint 45 országban kerültek bevezetésre, és a legtöbb uniós tagállam 2024-től alkalmazza a szabályokat. A QDMTT (Qualified Domestic Minimum Top-up Tax, elimsert kiegészítő adó) elterjedése azt jelenti, hogy a forrásországok saját kiegészítő adóval biztosítják, hogy a multinacionális csoport legalább a 15%-os effektív kulcsot megfizesse. A vita a decluttering fogalma köré épült: a BEPS után kialakult komplex, több ezer oldalas szabályrendszert hogyan lehet egyszerűsíteni, hogy az adórendszerek átláthatók és működőképesekek maradjanak. A szeminárium kulcskövetkeztetése az volt, hogy a Pillar II akkor válhat sikeressé, ha a nemzeti jogalkotás során megőrzi a koherenciát, és a Safe Harbour szabályokat tartósan beépíti a rendszerbe.

▶ Szeminárium „B” – vagyonadózás

A panel a vagyonadó újjáéledésének kérdését elemezte: a vagyoni egyenlőtlenségek csökkentésére szolgáló eszközök és az adminisztratív megvalósíthatóság dilemmája állt a középpontban. A résztvevők elemezték a különböző országmodelleket, a vagyonelemek értékelési nehézségeit, a likviditási problémákat és az alkotmányos korlátokat. Kiemelt szerepet kapott a témán belül a káros adóverseny, amelyben egyre több ország biztosít adó előnyöket a kiemelten nagy vagyonnal rendelkező magán-személyeknek az adott országba költözésének ösztönzésére.

▶ Szeminárium „C” – a közvetítők felelőssége

Ez a szekció a közvetítők és tanácsadók felelősségét tárgyalta az adóelkerülés elleni küzdelemben a DAC 6 kapcsán, amely jelentéstételi kötelezettséget ír elő a határon átnyúló, bizonyos jegyekkel rendelkező struktúrák minden résztvevője, tanácsadója stb. számára. A beszélgetés rávilágított: a hatóságok egyre inkább nemcsak az adózók, hanem a tanácsadók felelősségét is vizsgálják, különösen a határokon átnyúló ügyletek esetében.

▶ Szeminárium „D” – A környezettudatos, társadalmi és szociális szempontokat is figyelembe vevő, vállalati társadalmi felelősségvállalás és az adózás

Az ESG (Environmental, Social, Governance) és az adózás kapcsolatát elemző panel az adótranszparencia, a felelős vállalati magatartás és a fenntartható adópolitika összefüggéseire koncentrált. A résztvevők példákat hoztak Latin-Amerikából, ahol az adópolitika és a környezeti célok egyre szorosabban fonódnak össze.

▶ Szeminárium „E” – OECD, az adózás biztonsága és a gazdasági növekedés

Az OECD és több adóhatóság képviselője bemutatta a MAP és APA eljárások globális statisztikáit, az ICAP-program működését és a minimumadó adminisztratív kihívásait.

A szeminárium fő üzenete: a jogbiztonság és az előzetes megállapodások rendszere nemcsak az adózók, hanem az államok számára is megtérül, mert csökkenti a viták számát és gyorsítja a beruházási döntéseket.

- ▶ Szeminárium „F” – Transzferár-képzés szolgáltatásokra és pénzügyi tranzakciókra

A transzferár-szekció a vállalatcsoporton belüli szolgáltatások és pénzügyi ügyletek árazását elemezte, különös figyelemmel a haszonhúzó (benefit) tesztre és az alacsony, illetve magas hozzáadott értékű szolgáltatások megkülönböztetésére.

- ▶ Szeminárium „G” – Az EU társasági adót érintő szabályozási környezete a változó világban

Az EU-s jogi környezetet bemutató panel az adóharmonizáció jogalapjait, a CJEU ítélkezési gyakorlatát, valamint a Pillar II uniós beillesztését vizsgálta. A vita során felmerült a közösségi előzetes feltételes adómegállapítási rendszer gondolata, amely egységesíthetné a tagállami jogi megoldásokat.

- ▶ 21. századi munkaerő – mobilitás és adózás

A fiatal szakemberek fóruma a globális munkaerő-mobilitás adózási kérdéseit tárgyalta: a digitális nomád vízumok, a adózási telephely kockázat, a határ menti munkavégzés és a társadalombiztosítási egyezmények gyakorlati alkalmazása került előtérbe.

- ▶ A globális minimumadó közvetkezményei

A Travelling Lectureship Programme ebédszemináriuma a G7 side-by-side megállapodás hatásait elemezte: hogyan illeszkedik a rendszer az amerikai szabályozáshoz, és milyen regionális tapasztalatok születtek Európában, Ázsiában, Afrikában és Latin-Amerikában.

Összefoglalás

A plenáris ülések és szemináriumok átfogó képet nyújtottak a nemzetközi adózás jelenlegi átalakulásáról. A vállalati illetőséget tárgyaló panel a bejegyzés helye (place of incorporation) és a tényleges üzletvezetés helye (place of effective management – POEM) közötti elhatárolás gyakorlati nehézségeit vizsgálta, különös tekintettel a távmunkára, a hibrid irányításra és a virtuális döntéshozatalra. A vita hangsúlyozta a MAP (Mutual Agreement Procedure) növekvő szerepét a többes illetőségi helyzetek kezelésében, illetve az illetőség, mint adóztatási jogot meghatározó fogalom egyre inkább korlátozott alkalmazhatóságát a digitális világban. A kettős adóztatási egyezmények visszaélésszerű alkalmazásáról szóló második fő téma a BEPS-akcióterv 6. pontjában meghatározott PPT és LOB szabályok gyakorlati hatékonyságát értékelte, kiegészítve jelentős bírósági esetek elemzésével. A résztvevők hangsúlyozták a forrás elv megerősödésének szükségességét, amely a forrásországok adóztatási jogának méltányosabb érvényesítését teszi lehetővé.

A szemináriumok a főtémákhoz kapcsolódva a nemzetközi gyakorlat legfontosabb időszerű kérdéseit dolgozták fel. A globális minimumadó implementációját bemutató ülés több mint negyvenöt ország tapasztalatait ismertette, kiemelve a

QDMTT és a Safe Harbour megoldások szerepét a jogbiztonság és az adminisztratív egyszerűsítés előmozdításában. A Wealth Taxation panel a vagyonadó társadalmi és jogi dilemmáira, az Intermediaries' Liability a közvetítők felelősségére, míg az ESG and Taxation az adózás fenntarthatósági és transzparencia-funkcióira fókuszált. Az OECD / Tax Certainty and Growth szeminárium az APA, MAP és ICAP eljárások beruházásösztönző szerepét vizsgálta, az EU Corporate Tax Environment pedig az uniós adóharmonizáció és a CJEU ítélezési gyakorlat fejlődését elemezte. A fiatal szakértők YIN-programja a globális munkaerő-mobilitás, a digitális nomádok és a határon átnyúló foglalkoztatás adózási kérdéseit dolgozta fel, míg a TLP Lunch Dialogue a G7-ek side-by-side megállapodásának és a Pillar II regionális tapasztalatainak hatásait értékelte. A lisszaboni kongresszus összegzése szerint a nemzetközi adózás jövője az összehangolt szabályalkotás, a jogbiztonság, valamint a forrás- és illetőséggel közötti új egyensúly megteremtésén múlik. A résztvevők egyetértettek abban, hogy a globális adóreform sikere az átláthatóság, a kiszámíthatóság és a nemzetközi együttműködés megerősítésén alapul. ■